Duisenberg-onderzoek

Jaarverslag en Jaarrekening 2021

Programma Economische zaken

Rapporteurs Erik Vermeulen en Eline Gumbert
Volger Henriët van den Berg
Mei 2022

Duisenberg-methode:

Duisenberg Vragen

1. Beeld op hoofdlijnen?
2. Welke doelen zijn behaald?
3. Welke prestaties zijn geleverd?
4. Wat heeft het gekost?
5. Oordeel Rechtmatigheid, Doeltreffendheid, Doelmatigheid
6. Conclusies & Aanbevelingen

Wat is onze focus?

- Onderwerp van analyse: **Programma Economische zaken**

  De gemeente Haarlemmermeer streeft naar een toekomstbestendige economische groei op zowel lokaal als regionaal niveau met inachtneming van de kwaliteit van de leefomgeving

  Beleidsdoel A: *Haarlemmermeer is een aantrekkelijke, toekomstbestendige en veilige vestigingsplaats voor kleine en (middel)grote ondernemingen*

  Beleidsdoel B: *Het versterken van onze strategische positie door samenwerking inde regio, met een focus op de logistiek, kennisintensieve en (inter)nationale dienstensectoren en op de maatschappelijke inpassing van de luchtvaart*

- Focus binnen onderwerp: **Het Ondernemersplein**

- Reden voor keuze:
  - We willen weten hoe de gemeente ondernemers ondersteunt, dmv het Ondernemersplein en op andere manieren
  - We vragen ons af of het beleid, en in het bijzonder het Ondernemersplein, de gestelde doelen realiseert
  - We willen weten hoeveel het beleid, en in het bijzonder het Ondernemersplein, kost en of die middelen doelmatig worden ingezet

- Onze aanpak:
  - We hebben gekeken of we konden begrijpen welke doelen gesteld worden, welke prestaties er ingezet worden en hoeveel dat kost
  - We hebben gezocht naar specifieke gegevens over het Ondernemersplein
  - We hebben geprobeerd de effectiviteit van het beleid dat we gevonden hebben te controleren

Onze vragen:

Wat kost het Ondernemersplein?

Hoe worden ondernemers precies gefaciliteerd en gestimuleerd?

Zijn de ondernemers tevreden over de resultaten?

Wat is het resultaat van het Ondernemersplein?

Is het Ondernemersplein effectief?

De eerste indruk:

Het Ondernemersplein wordt in het Jaarverslag wel genoemd, maar er zijn geen concrete, meetbare gegevens over te vinden.

In het programma Bestuur, samenleving en publiekscontact komt het Ondernemersplein ook voor, maar er is geen verwijzing naar dit programma of mogelijke andere programma's waar het Ondernemersplein raakvlakken mee heeft.

We konden niet vinden wat het Ondernemersplein precies doet (of niet doet) en wat dat kost.

Daarom hebben we het hele programma Economische zaken bekeken.

Economische zaken

De gemeente Haarlemmermeer streeft naar een duurzame economische groei op zowel lokaal als regionaal niveau met inachtneming van de kwaliteit van de leefomgeving.
Haarlemmermeer maakt onderdeel uit van de sterkste economische regio van Nederland. Haarlemmermeer ziet zich geplaatst voor belangrijke ontwikkelingen. Politieke, economische, technologische en maatschappelijke veranderingen volgen elkaar in rap tempo op, zowel op internationaal, nationaal als lokaal niveau. De manier van denken en handelen van de gehele samenleving wordt hierdoor beïnvloed. Het verkennen, herkennen en erkennen van de trends en ontwikkelingen waar Haarlemmermeer mee te maken heeft, vergroot ons omgevingsbewustzijn. Hierdoor zijn we beter in staat om richting te geven aan onze rol en de ruimte voor ons handelen in te vullen.

Relevant beleid
- Beleidskader 'De agrarische sector in perspectief' (2013.0015671)
- Kadernota herstructurering werklocaties Haarlemmermeer (2009.0023450)
- Verordening winkeltijden Haarlemmermeer 2018 (2018.0015139)
- Winkeltijdenverordening Haarlemmerliede en Spaarnwoude (2018.0016640)
- Flexibilisering bestemmingen bedrijventerreinen (2014.0009011)
- Economisch Perspectief 2030 (2016.0020280)
- Ontwikkelingsstrategie Ruimtelijk Economische Visie Schipholregio (REVS) (2012.0034204)
- Regionale Hotelstrategie 2016-2022 (2013.0073991)
- Strategie werklocaties gemeente Haarlemmermeer 2019 (2019.0027561)
- Sociaal Ondernemen in Haarlemmermeer (2017.0013476)
- Beleid voor commerciële voorzieningen Haarlemmermeer; regels en ruimte (2019.0057889)
- Verblijfsaccomodatiebeleid gemeente Haarlemmermeer 2021 -2025 (2020.00026640)
- Tijdelijke regels over terrassen Haarlemmermeer 2021, eerste herziening (2021.0000680)
- Regionale detailhandelsvisie Amstelland-Meerlanden (2021.0001238)

Relevant beleid:

Voor dit programma zijn veel relevante beleidsstukken die via hyperlinks makkelijk te vinden zijn.
Toch is het niet makkelijk om het verband tussen deze stukken en de in het jaarverslag beschreven doelen te herkennen.

1. Beeld op hoofdlijnen

- De portefeuille Economische zaken is begroot op 8,06 miljoen en maakt daarmee 1,7% uit van de totale begroting. Het maatschappelijk doel is het streven naar een **toekomstbestendige economische groei** op zowel lokaal als regionaal niveau met inachtneming van de kwaliteit van de leefomgeving.

2. Welke doelen zijn behaald?

- Het is moeilijk om uit de tekst duidelijke doelen te destilleren.
- Er worden activiteiten (subdoelen) benoemd maar er zijn nauwelijks prestaties aan gekoppeld waarmee die doelen zouden zijn behaald.
- Er zijn geen streefwaarden benoemd.
- Er zijn nauwelijks/geen gegevens over de resultaten van het beleid.

Doelenboom Programma Economische zaken

Beleidsveld A	Doel	Effectindicator	Prestatie	Prestatie Indicator
Haarlemmermeer is een aantrekkelijke, duurzame en veilige vestigingsplaats voor kleine en (middel)grote ondernemingen	1: Het ondersteunen, faciliteren en stimuleren van het startend ondernemerschap en Midden- en Kleinbedrijf (MKB) om zich krachtig te ontwikkelen en te innoveren	Geen	Gemeente website en portal	Geen
			Ondernemersplein	Geen
			Project 155 Help een bedrijf	Geen
			Traject ZAAI	Geen
	2: Het ondersteunen, faciliteren en stimuleren van de agrarische sector in de omslag naar duurxame en sterke landbouw	Geen	In dialoog blijven	Geen
	3: invulling geven aan korte en lange termijn arbeidsmarktbeleid	Geen	Samenwerking in de regio	Geen
	4: Verbeteren kwaliteit werklocaties en de aansluiting van het aanbod op de veranderende vraag	Geen	Start in kaart brengen economie en werklocatiemarkt	Geen
	5: Het ondersteunen en faciliteren van ontwikkelingen in het aanbod commerciële voorzieningen	Geen		

Vervolg Doelenboom Programma Economische zaken

Vervolg Beleidsveld A	Doel	Effectindicator	Prestatie	Prestatie Indicator
Haarlemmermeer is een aantrekkelijke, duurzame en veilige vestigingsplaats voor kleine en (middel)grote ondernemingen	6: Economische research en gegevensbeheer	Geen	Corona-monitor	Geen
	7: Beheren en onderhouden van vastgoed niet voor de openbare dienst bestemd	Geen		
Beleidsveld B				
Het versterken van onze strategische positie, door samenwerking in de regio met een focus op de logistiek, kennisintensieve en (inetr)nationale dienstensectoren en op de maatschappelijke inpassing van de luchtvaart	1: Het sturen op een kwalitatief sterke regionale hotelmarkt	Geen		
	2: Een leidende rol spelen binnen de regionale logistieke sector	Geen		
	3: Het stimuleren van regionale en Europese samenwerking in de transitie naar een circulaire economie	Geen	MRA Green deals	Geen

Vervolg Doelenboom Programma Economische zaken

Vervolg Beleidsveld B	Doel	Effectindicator	Prestatie	Prestatie Indicator
Het versterken van onze strategische positie, door samenwerking in de regio met een focus op de logistiek, kennisintensieve en (inetr)nationale dienstensectoren en op de maatschappelijke inpassing van de luchtvaart	4: Economische agenda Amstelland-Meerlanden	Geen	Position paper	Geen
	5: Het actualiseren van de Plabeka-afspraken	Geen	Doorontwikkeling EOP MRA	Geen
	6: Gezamenlijke internationale marketing en acquisitie	Geen	Diverse websites Nieuwe LinkedIn pagina	Geen
			Airport City Business Lunches Deelname diverse beurzen	Geen
	7: Het regionaal monitoren van commerciële voorzieningen	Geen	Deelname diverse onderzoeken	Geen
			Diverse lokale maatregelen	Geen
	8: Het positief ontwikkelen van de verwevenheid tussen luchthaven en samenleving	Geen	Onderzoek maatregelen tegen grondgeluid	Geen
			Fieldlab geluidadaptief bouwen	Geen

Vergelijking teksten programma begroting en programma jaarverslag

De teksten van begroting en jaarverslag vertonen veel overlap. In de inleiding van het programma Economische zaken is dit een opvallend verschil:

Begroting

Als **gemeente** stellen we ons actief op en houden trends en ontwikkelingen ten gevolge van de coronacrisis goed in de gaten. Daarnaast gaan we handelingsperspectieven creëren voor de middellange - en lange termijn, zowel op economisch -, fysiek - als sociaal vlak met als doel om het herstel van de economie te bevorderen.

Bron: Begroting 2021-2025

Wat was het resultaat van de inspanningen van de gemeente op het herstel van de economie?

Jaarverslag

Ondanks dat de economie het afgelopen jaar pre-corona niveaus nog niet bereikte, hebben de **nationale** steunmaatregelen ervoor gezorgd dat een grote faillissementsgolf en een sterke toename van de werkloosheid zijn uitgebleven.

Bron: Jaarverslag 2021

Vergelijking teksten programma begroting en programma jaarverslag

De inleidende tekst voor de beleidsdoelen A en B is in begroting en jaarverslag precies gelijk.
In de toelichting op de subdoelen zijn wel verschillen te zien:

Begroting

Beleidsdoel A2:
Daarom blijven wij in dialoog met de agrarische sector om te onderzoeken welke condities daarvoor nodig zijn.

Hier lezen we dat het beleidsdoel 'in dialoog blijven' duidelijk effect heeft gehad ☺
(Ook al is dat effect moeilijk kwantificeerbaar)

Beleidsdoel A3:
In de huidige snel veranderende (en door de coronacrisis veranderde) arbeidsmarkt is goede scholing (Leven Lang Ontwikkelen) belangrijk.
...
Er is een directe koppeling met onze Lokale Educatieve Agenda en het MRA-programma 'House of Skills'.

Bron: Begroting 2021-2025

Jaarverslag

Beleidsdoel A2:
Na een analyse van de sector en meerdere bedrijfsbezoeken en gesprekken met de boeren werd duidelijk dat er verschillende typen agrarisch gebied te onderscheiden zijn en voor alle boeren de beschikbaarheid en zekerheid van grond de belangrijkste conditie voor hun bedrijfsvoering is. We zijn in 2021 gestart met het uitwerken van twee gebieden: de mogelijkheid voor behoud van landbouw in combinatie met de zonneakkers in het noorden van Haarlemmermeer en een pilot met een andere grondstrategie voor een boer in Nieuw-Vennep West.

Maar hier zien we dat de focus blijkbaar is verschoven van 'goede scholing' naar 'werk boven uitkering', en van de LEA of het House of Skills is geen sprake meer

Beleidsdoel A3:
Bij de aanpak blijft onze focus liggen op werk boven uitkering.

Bron: Jaarverslag 2021

Vergelijking teksten programma begroting en programma jaarverslag

Begroting

Beleidsdoel A4:
Met de nieuwe Strategie Werklocaties Haarlemmermeer hebben wij de kaders aangegeven voor de komende jaren.

Bron: Begroting 2021-2025

De Strategie Werklocaties wordt niet meer genoemd, maar blijkbaar wordt er wel nieuw onderzoek gedaan

De corona-monitor werd in de begroting nog niet genoemd

Jaarverslag

Beleidsdoel A4:
Voor meer sturing en regie op de werklocatiemarkt is meer inzicht nodig in de Haarlemmermeerse economie en de werklocatiemarkt.
...
Hiertoe zijn we het afgelopen jaar gestart met het in kaart brengen van de economie en de werklocatiemarkt middels een economische analyse en beschouwing van de werklocatiemarkt.

Beleidsdoel A6:
Afgelopen jaar is de corona monitor economie drie keer uitgekomen en aan de raad aangeboden.

Bron: Jaarverslag 2021

Vergelijking teksten programma begroting en programma jaarverslag

Begroting

Beleidsdoel B2:
De gemeente Haarlemmermeer heeft van het ministerie van Economische Zaken (EZ) de beschikking gekregen over € 11 miljoen rijksbijdrage.
...
In de komende periode zal worden bekeken hoe de middelen verder te besteden

Jaarverslag

Dit bedrag hebben we niet teruggezien in de cijfers bij de begroting.
In het jaarverslag wordt het ook in de tekst niet meer genoemd.

Beleidsdoel B3:
We geven bestuurlijk vorm aan het MRA-Ontwikkelprogramma Circulaire Economie.

Beleidsdoel B3:
Afgelopen jaar zijn door de MRA diverse zogeheten Green Deals ontwikkeld.

Dit kan worden opgevat als een concretisering van het beleid ☺
Wel valt het op dat niet de gemeente maar de MRA hier 'bestuurlijk vorm' aan heeft gegeven.

Beleidsdoel B4:
Dit zijn thema's die de deelregio uniek maken of waarop juist nog veel potentieel te verzilveren is. Het zijn stuk voor stuk thema's die gemeentegrenzen overschrijden, maar waarbinnen de AM wel duidelijk kan en moet maken wat haar prioriteit(en) en ambitie is.

Er is dus duidelijk gemaakt welke prioriteit(en) en ambities de gemeente heeft ☺

Beleidsdoel B4:
Ten behoeve van deze regionale samenwerking en de MRA-trajecten is er in 2021 door AM een position paper opgesteld.
...
In 2022 zal gewerkt worden aan de uitvoering van de position paper.

Bron: Begroting 2021-2025

Bron: Jaarverslag 2021

Vergelijking teksten programma begroting en programma jaarverslag

Begroting

Beleidsdoel B5:
Naar aanleiding hiervan is het Programmateam Plabeka gestart met het maken van de ‘Ambitiekaart Plabeka’.

De ambitiekaart is van het toneel verdwenen, daarvoor in de plaats verschijnt de EOP MRA en nieuw onderzoek blijkt nodig

Deze en andere bereikte resultaten zijn natuurlijk positief, maar deze activiteiten werden in de begroting niet vermeld

Beleidsdoel B8:
Wij behartigen de Haarlemmermeerse belangen door invloed uit te oefenen op de besluitvorming over het luchtvaartbeleid en de luchthaven en door actief de samenwerking te zoeken met de luchthaven, het ministerie I&W, de provincie Noord-Holland, gemeenten, inwoners, ondernemers en andere betrokken partijen.

Bron: Begroting 2021-2025

Jaarverslag

Beleidsdoel B5:
In 2020 is daarom op MRA- niveau, in Plabeka verband gestart met het opstellen van het Economisch Ontwikkelperspectief MRA (EOP MRA). In 2021 is gewerkt aan de doorontwikkeling van het EOP MRA. Hieruit is naar voren gekomen dat er in 2022 (en mogelijk 2023) vier onderzoeken uitgevoerd moeten worden.

Beleidsdoel B6:
In 2021 zijn diverse nieuwsberichten en interviews geschreven en gepubliceerd onder andere op de gemeentelijke website Amsterdam Airport City, de website I Amsterdam en via een nieuw opgericht gemeentelijk LinkedIn-kanaal. Hierdoor zijn de websitebezoeken binnen een jaar verdrievoudigd.

Beleidsdoel B8:

We lezen hier diverse voorbeelden van de belangenbehartiging door de gemeente. Het is goed dat deze paragraaf veel uitgebreider is dan in de begroting ☺

Bron: Jaarverslag 2021

3. Welke prestaties zijn behaald?

- We hebben weinig prestaties gevonden die worden ingezet
- We hebben geen gegevens gevonden over streefwaarden
- We kunnen dus niet beoordelen of er prestaties behaald zijn

4. Wat heeft het gekost? Jaarverslag 2021

Tabel 64

Er kunnen afrondingsverschillen optreden. (bedragen × € 1.000; min = nadeel)		Begroting origineel	Begroting gewijzigd	Rekening	Verschil rekening begroting gewijzigd
Economische zaken		**2021**	**2021**	**2021**	
De gemeente Haarlemmermeer streeft naar een toekomstbestendige economische groei op zowel lokaal als regionaal niveau met inachtneming van de kwaliteit van de leefomgeving.	Baten	3.300	5.243	5.276	33
	Lasten	8.060	9.111	8.846	266
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**-4.760**	**-3.868**	**-3.569**	**299**
Reservemutaties	Onttrekking	100	1.520	1.496	-24
	Storting	-	1.020	1.256	-236
Resultaat (Saldo +O-S)	**Saldo**	**-4.660**	**-3.368**	**-3.329**	**39**
Uitsplitsing per beleidsdoel					
Beleidsdoel A: Haarlemmermeer is een aantrekkelijke, toekomstbestendige en veilige vestigingsplaats voor kleine en (middel)grote ondernemingen.	Baten	3.300	5.243	5.276	33
	Lasten	6.822	7.473	7.309	164
	Saldo	**-3.522**	**-2.229**	**-2.033**	**197**
Beleidsdoel B: Het versterken van onze strategische positie door samenwerking in de regio, met een focus op de logistiek, kennisintensieve en (inter)nationale dienstensectoren en op de maatschappelijke inpassing van de luchtvaart.	Lasten	1.239	1.639	1.537	102
	Saldo	**-1.239**	**-1.639**	**-1.537**	**102**

De totale uitgaven aan het programma Economische zaken bedragen ruim 8,8 miljoen.

- Over de kosten van het Ondernemersplein kunnen we hier geen informatie vinden
- Volgens de recapitulatie op Taakveld op pagina 293 van het Jaarverslag 2021 is er aan de post Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen iets meer dan 2 miljoen uitgegeven

5. Oordeel rechtmatigheid, doelmatigheid, doeltreffendheid?

- Op basis van de informatie die we hebben gevonden kunnen wij niet beoordelen of inspanningen en de uitgaven voor het programma Economische zaken in het algemeen en het Ondernemersplein in het bijzonder enig resultaat hebben gehad.
- Over de doelmatigheid en doeltreffendheid kunnen wij dus geen uitspraak doen.
- De rechtmatigheid is door de accountant vastgesteld.

6. Conclusies onderzoek programma Economische zaken

Het is onduidelijk wat de resultaten zijn van het beleid en de daarvoor ingezette middelen.

1. Beleid op hoofdlijnen

De portefeuille Economische zaken is begroot op 8,06 miljoen en maakt daarmee 1,7% uit van de totale begroting. Het maatschappelijk doel is het streven naar een toekomstbestendige economische groei op zowel lokaal als regionaal niveau met inachtneming van de kwaliteit van de leefomgeving.

2. Welke doelen zijn behaald?

Het is moeilijk om uit de tekst duidelijke doelen te destilleren.
Er worden activiteiten (subdoelen) benoemd maar er zijn nauwelijks prestaties aan gekoppeld waarmee die doelen moeten worden behaald.
Er zijn geen streefwaarden benoemd.
Er zijn nauwelijks/geen gegevens over de resultaten van het beleid.
Het is niet duidelijk hoe het onderliggend beleid en de genoemde activiteiten samenhangen.

3. Welke prestaties zijn geleverd?

We hebben weinig prestaties gevonden die worden ingezet.
We hebben geen gegevens gevonden over streefwaarden.
We kunnen dus niet beoordelen welke resultaten behaald zijn.

4. Wat heeft het gekost?

De uitgaven aan het programma Economische zaken waren in totaal 8,846 miljoen.
Voor zover de kosten van activiteiten of prestaties gespecificeerd zijn gaat het om marginale bedragen ten opzichte van het totale budget voor dit Programma.

5. Oordeel Rechtmatigheid, doeltreffendheid en doelmatigheid

Op basis van de informatie die we hebben gevonden kunnen wij niet beoordelen wat het resultaat is van de inspanningen en de uitgaven voor het programma Economische zaken in het algemeen en het Ondernemersplein in het bijzonder. Over doelmatigheid en doeltreffendheid kunnen wij dus geen uitspraak doen.
De rechtmatigheid is door de accountant vastgesteld.

6. Aanbevelingen voor het College

1. Ontwikkel concrete plannen waarin duidelijk wordt wat het doel van het beleid is, welke activiteiten daarvoor worden ingezet, de specifieke kosten die daar mee gemoeid zijn, en de manier waarop het resultaat geëvalueerd wordt.
   Begin met een plan voor het Ondernemersplein, want dat is een activiteit waar veel inwoners mee te maken hebben.

2. Geef cijfermatige informatie ook in een tabel of grafiek weer in plaats van alleen in tekst, en geef de bijbehorende prestaties en de behaalde resultaten weer per (sub-)doel, bijvoorbeeld in de vorm van een doelenboom. Hierdoor zal het onderscheid duidelijker zijn tussen activiteiten en de (sub-) doelen waar deze onder vallen.

3. Geef het aan als er in een andere paragraaf van de programmabegroting of jaarrekening ook informatie te vinden is over een onderwerp. Bijvoorbeeld het Ondernemersplein: dit komt voor in het Programma Economische zaken maar ook in het Programma Bestuur, samenleving en publiekscontact.

4. Maak duidelijk bij welk beleid genoemde activiteiten aansluiten.